

ČTENÍ

PRACOVNÍ LISTY PRO ROZVOJ FONEMATICKÉHO SLUCHU

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

Dobře rozvinutý fonemický sluch je jedním z předpokladů úspěšného čtení a psaní.

*„Fonemický sluch je schopnost diferencovat nejmenší funkční jednotky jazyka (fonémy), které mohou rozlišovat význam slov. Schopnost fonemické diference je základním předpokladem správného řečového vývoje.“
(Klenková, 2000, s. 47)*

Fonemický sluch nám dovoluje rozpoznávat jednotlivé hlásky. Pokud není dobře vyvinut, některé hlásky splývají a dítě je slyší hodně podobně nebo dokonce stejně. Je velmi vhodné podporovat fonemický sluch celou řadou činností – učením říkadel, zpěvem, rytmizací spojenou s vytleskáváním.

Pro trénink fonemického sluchu lze využít tyto okruhy:

- slabičná struktura slova, představa o slovu, dělení slov na slabiky;
- hlásková struktura slova, určování počtu hlásek ve slově a první hlásky ve slově;
- samohlásky a souhlásky, krátké a dlouhé samohlásky, určování první a poslední hlásky ve slově, tvrdé a měkké souhlásky.

Fonemický sluch má však i jiné přednosti – rozvíjí celou osobnost dítěte, jeho pozornost, sebekontrolu a samostatné kritické myšlení.

Jak můžeme pomoci?

- Vždy se snažme, aby žáci často hovořili o svých zážitcích, protože tím podporujeme jejich souvislé vyjadřování. Snažit se, aby uměli povědět, co se stalo na začátku, popsat místo nebo osoby.
- Velmi vhodné je s dětmi tleskat do rytmu slov a zpívat. Vybíráme z počátku krátká slova (dům, pes, slon...) a později delší (máma, ...). Podle individuálních možností dětí můžeme postupně přidávat i slova trojslabičná apod.
- Společně s dětmi posloucháme nahlas pomalu vyslovená slova. Necháme je hádat, jakou hlásku slyší na začátku a na konci slova. Můžeme si zahrát slovní hry, např. „slovní kopanou.“ Dále můžeme využít hry, kde vyhrává ten, kdo vymyslí nejvíce slov začínající na stejnou hlásku.
- Zkuste s dětmi vymýšlet rýmy. Řekneme slovo a hledáme k němu společně takové, které se rýmuje.

Náměty pro hry s písmenky:

Jedná se o aktivity, hry a cvičení, které se zaměřují především na hláskovou diferenciaci spojenou také s analyticko-systematickými činnostmi:

- „Vymysli slovo, které začíná na písmeno...“

V této hře je cílem odlišit první slabiku, na kterou začíná slovo. Úkolem dítěte je vymyslet co nejvíc slov na danou slabiku, např. „pe“ – pes, peřina, perník...

- „Ve kterém slově je hláska ...?“

Cílem této hry je odlišit a identifikovat hlásku „m“ (nebo jakoukoliv jinou hlásku) v různých slovech. Vyslovujeme pomalu po jednom různá slova a úlohou dítěte je určit, zda se v daném slově nachází či nenachází domluvené písmenko.

- „Řekni slovo, ve kterém je písmeno...“

Úkolem žáka je říci a vymyslet co nejvíce jen těch slov, ve kterých se vyskytuje daná hláska. Úlohu můžeme dále více specifikovat, např. (osoby, zvířata...květiny, věci, jméno... apod.)

- „Uhodni, jak začíná?“

V této hře má žák odlišit samohlásku na začátku slova, např. auto – „A“, opice – „O“, maminka – „M“.

- „Najdi obrázek zvířátka nebo věci začínající na písmenko...“

Úkolem je vybrat jen ty obrázky nebo předměty, které začínají na zadané písmenko, např. pes, postel, prase, panenka, pero apod.

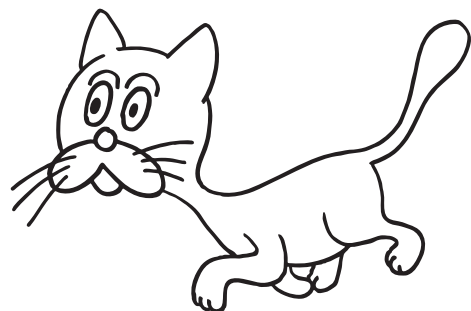
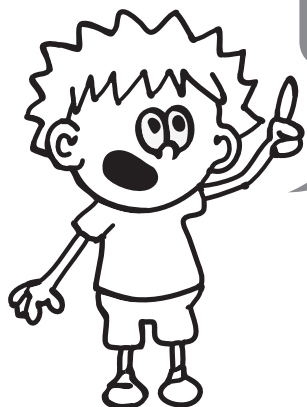
- „Co slyšíš na konci slova?“

V této hře, která patří již mezi složitější, odlišují žáci souhlásky na konci slova, např. dům – „m“, pes – „s“ apod.

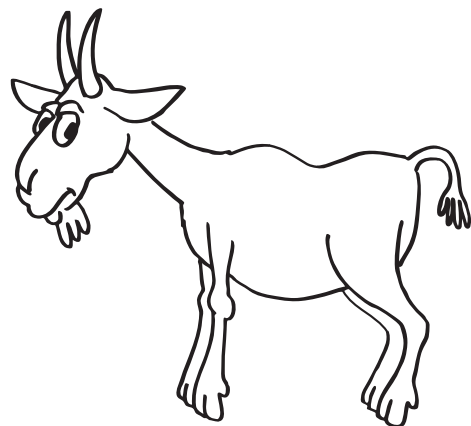
- „Uhodni jak pokračuje?“

Při této hře musí žák odlišit písmenko na konci i na začátku slova, úkolem je tvořit další nové slovo podle hlásky, na kterou předcházející slovo končí, např. dům – most – talíř – řeka – ananas – strom – máma apod. Jedná se o slovní řetěz.

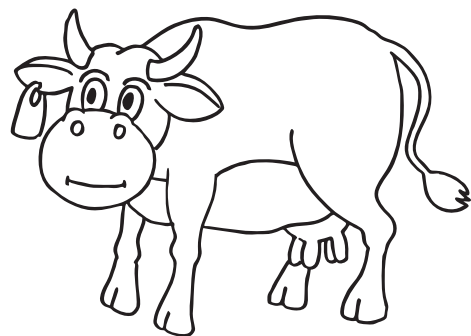
Rozmanité hry a cvičení, ve kterých jde o analyticko-syntetické činnosti, můžeme kombinovat také s manipulací se skutečnými předměty, maketami nebo obrázky tak, že se spojí zrakový, sluchový i hmatový vjem. Dále můžeme hry obohatit o různé pohybové prvky, např. podávání, kutálení nebo házení míčku. Můžeme také zařadit tleskání, dupání, poskakování.

MÉ

BÚ

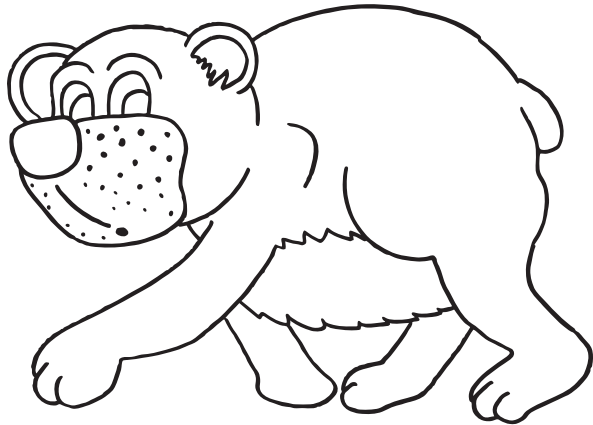

MŇAU

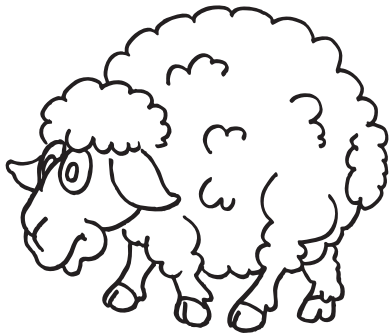
- Správně spoj obrázek se zvukem zvířátka.
- Zvířátka hezky vybarvi.

BRUM BRUM

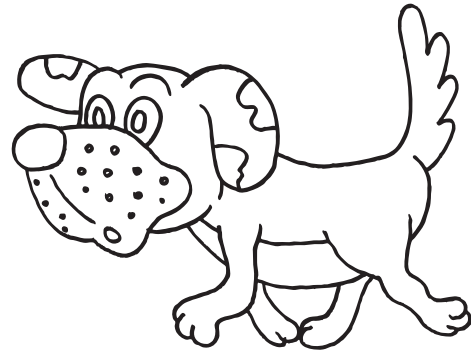

PÍP PÍP

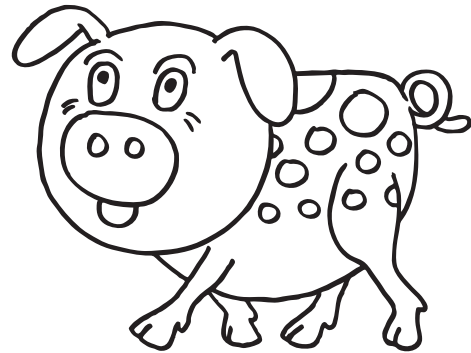

BÉ BÉ

- Správně spoj obrázek se zvukem zvířátka.
- Zvířátka hezky vybarvi.

SSS

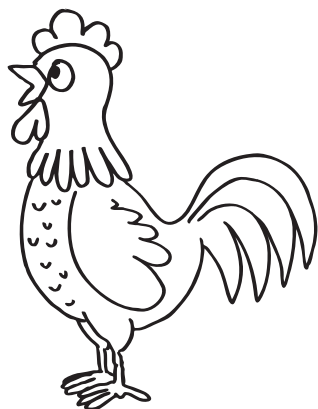
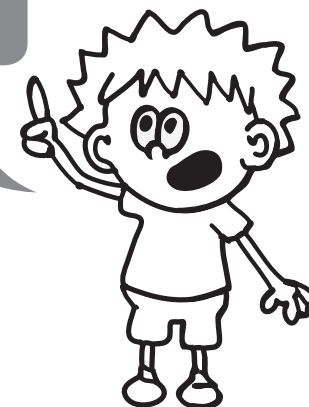

HAF HAF

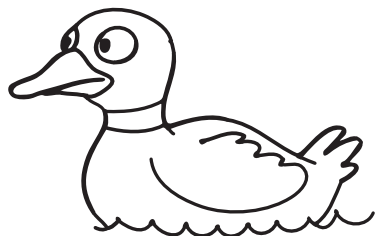

CHRO CHRO

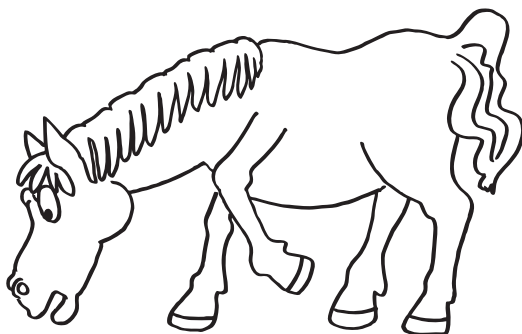
- Správně spoj obrázek se zvukem zvířátka.
- Zvířátka hezky vybarvi.

ÍHÁ ÍHÁ

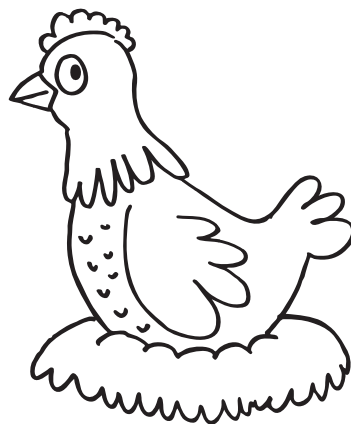
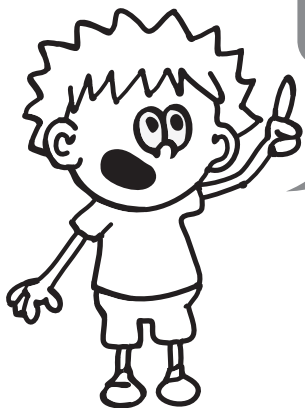

KY-KY-RY-KÝ

GA GA GA

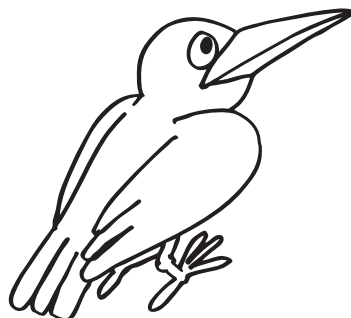
- Správně spoj obrázek se zvukem zvířátka.
- Zvířátka hezky vybarvi.

HÚ-HÚ

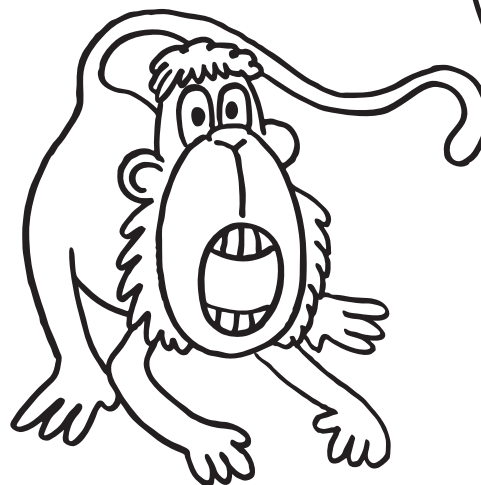
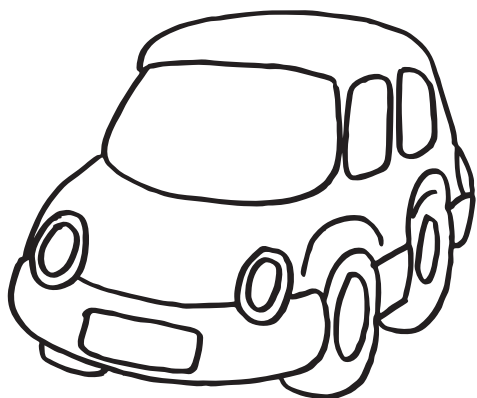
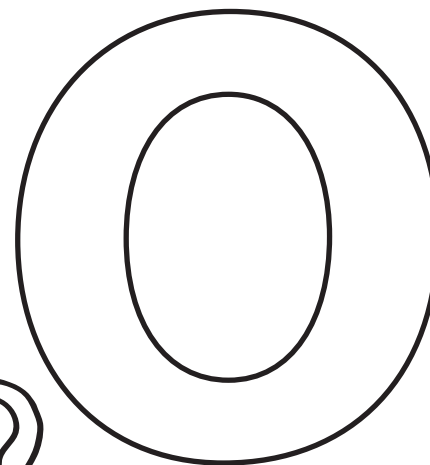
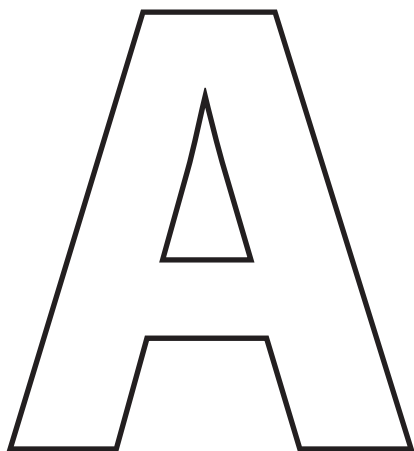
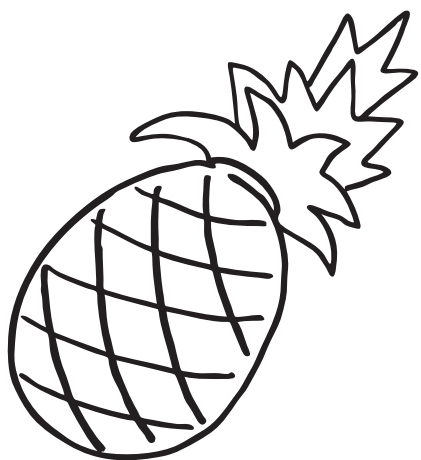

KRÁ-KRÁ

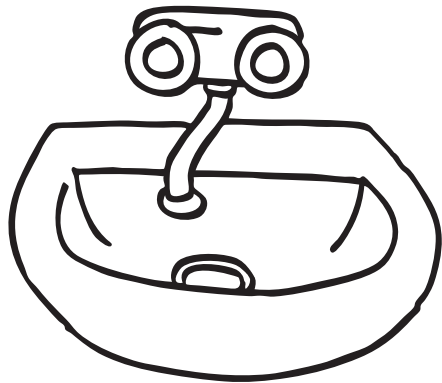
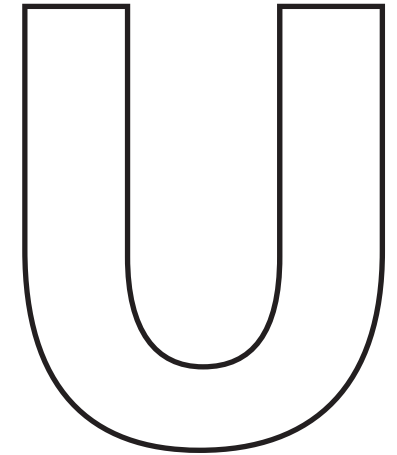
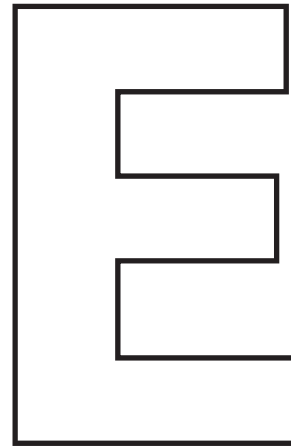
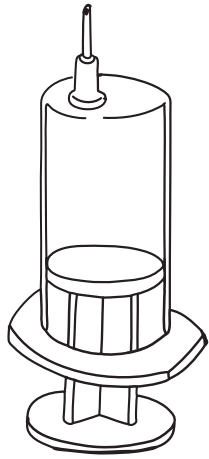
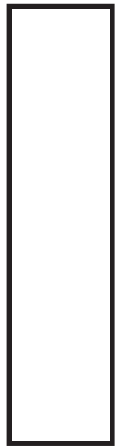

KO-KODÁK

- Správně spoj obrázek se zvukem zvířátka.
- Zvířátka hezky vybarvi.

- Vybarvi písmeno A červenou barvou, písmeno O modrou barvou.
- Řekni, na jaké písmenko obrázky začínají a dej je do červeného nebo modrého kroužku.
- Obrázky vybarvi a vymysli další slova začínající na tato písmenka.

- Vybarvi písmeno I zelenou barvou, písmeno E modrou barvou, písmenko U žlutou barvou.
- Řekni, na jaké písmenko obrázky začínají a dej je do barevných kroužků podle začínajícího písmene.
- Obrázky vybarvi a vymysli další slova začínající na tato písmenka.